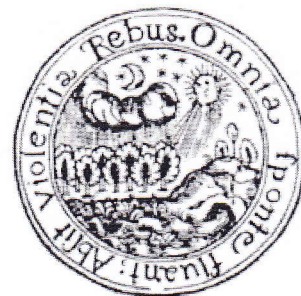

Prof. PhDr. Jan Kumpěra, CSc.

Emeritní vedoucí Katedry historie
Pedagogické fakulty
Západočeské univerzity Plzeň

OPONENTSKÝ POSUDEK

Bc. Alena Dufková, Učitelé a vychovatelé poslední carské rodiny. Diplomová práce. Katedra historie FPE ZČU v Plzni, 2018, 81 str. + 22 příloh + cd s elektronickou verzí.

Rád píši pochvalné posudky na práce, pokud si to zaslouží. A to je i případ diplomové práce Bc. Aleny Dufkové (vypracované pod vedením PaedDr. Heleny Východské), kterou jsem přečetl důkladně a s velkým zájmem od začátku do konce. Rovnou v úvodu musím konstatovat, že se jedná o vynikající studii, podloženou nejen osobním zájmem, ale nesmírnou pílí při shromažďování pramenů, studiu literatury a dokonce osobním emailovým kontaktem s potomky pamětníků dávných událostí v zámoří (což se projevilo i v mnoha jedinečných a prvně zde publikovaných obrazových přílohách). Nemělo by zde cenu reprodukovat obsah práce, věnované vzdělání a výchově pětice dětí posledního cara Mikuláše II. (Nikolaje II., jak jej autorka nazývá), čtyř velkokněžů (Olgy, Taťány, Marie a Anastasie) a benjamínka, chudokrevného následníka trůnu Alexeje. Jsem příjemně překvapen nad autorčinou schopností (navzdory jejímu mládí) vyváženého, empatického i zároveň kritického pohledu na carskou rodinu (neadoruje, ani nezatrácuje). Je to vskutku zdařilý příběh, dodávající „velkým“ historickým událostem lidský rozměr a plastické, barevné vystižení doby zániku starého ruského světa. I charakteristika čtyř mladých velkokněžů je neobyčejně výstižná (s využitím mnoha pramenů osobní povahy) a ukazuje na jejich rozdílné povahy, sklony i nadání. Totéž platí i pro tragickou postavu mladičkého Alexeje, jehož pád z hýčkaného rozmazleného princátka v otlučanku charakterizuje snad nejlépe autorkou zařazené vyprávění o proměně osobního strážce, chlapcem milovaného námořníka Děrevěnka v surového revolucionáře, vybijejícího si svůj vztek za údajné ponižování v carské rodině na bezbranném nemocném chlapci.

Ovšem hlavními protagonisty příběhu není v první řadě carská rodina, ale polozapomenuté osobnosti vychovatelů a učitelů carových dětí, zejména čtyř Angličanek, Kitty Struttonové a Milicent Croftsově (oblíbená Mily), obětavé a věrně Elisabeth Franklinové a konečně Margarety Eagarové. Mimořádný vliv na výchovu a jazykové vzdělání carových dětí měli i dva muži, Angličan Charles Gibs a frankofonní Švýcar Pierre Gilliard (princeznami a carevičem milovaný Žilík), oba následovali carskou rodinu do porevolučního exilu na Sibiři, kde unikli jen o vlásek bestiálnímu masakru v Ignatěově domu v Jekatěrinburgu. Oba se pak tamtéž po dočasném osvobození města československými legiemi zúčastnili vyšetřování této „popravy“ v rámci bělogvardějské Sokolovovy komise. Oba muži přežili své carské žáky o desítky let, Gilliard později výrazně vystupoval proti podvodnici Andersoné, vydávající se za přeživší velkokněžnu Anastasii.

Autorka se ale věnuje podrobně samotné individuální edukaci carových potomků, oceňuje roli „západních“ učitelů a vychovatelů, vnášející na zatuchlý carský dvůr modernizační duch moderní doby a liberálního kosmopolitismu. I nadále byl sice u carského dvora pěstován duch militarismu, spojený s tzv. Božím posláním udržet impérium, nepanoval zde ale šovinistický nacionalismus a rasismus jako např. u německého dvora v Berlíně. Autorka také zdůrazňuje kvality zmíněných vychovatelů a učitelů, jejich progresivní metody interdisciplinární výuky stejně jako vysokou úroveň jejich vzdělání, pedagogického umu, noblesní vlídnosti a loajality. Jak už bylo řečeno, autorčinu přípravu dokládá 347 (sic!) průběžných poznámek a odkazů pod čarou, vyčerpávající seznam pramenů a literatury (5 stran) i využitých internetových zdrojů (2 strany). Také přílohy tu nejsou pro ozdobu, ale jako integrační součást líčeného příběhu, mnohdy vypovídají psychologickou hloubkou více než pouhá slova. I když Bc. Alena Dufková studovala dějepis v kombinaci s anglickým jazykem, stojí za to pochválit i její obsáhlé Summary, je opravdu nesamozřejmě „anglické“!

Již delší čas jsem nečetl diplomku s takovým potěšením. Samozřejmě doporučuji dílko diplomantky k úspěšné obhajobě s jednoznačným hodnocením „výborně“.

Jan Kumpěra

Sedláčkova 39, 306 19 Plzeň; tel. 377 636 601; fax 377 636 612
e-mail: jkumpěra@khi.zcu.cz, j.kumpěra@seznam.cz
Raisova 9, 300 01 Plzeň; tel. 377 370 677

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta pedagogická
katedra historie